

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2012

SEAN GHRÉIGIS — ARDLEIBHÉAL

(400 marc)

DÉARDAOIN, 21 MEITHEAMH 2012 – TRÁTHNÓNA 1.30 go dtí 4.00

1.

[50]

A. Cuir Gaeilge ar: (40)

Προμηθεύς, Ἰαπέτου υἱός, ἐξ ὕδατος καὶ πηλοῦ ἀνθρώπους ἔπλασε, καὶ πῦρ ἔδωκε, παρὰ Διὸς κλέψας. ὡς δ' ἦσθετο Ζεὺς, προσέταξεν Ἡφαίστῳ προσηλοῦν τὸ σῶμα Προμηθέως τῷ Καυκάσῳ ὄρει. καὶ ἐκεῖ Προμηθεὺς πολλῶν ἐτῶν ἀριθμὸν διετέλεσε· καθ' ἑκάστην δ' ἡμέραν ἀετὸς ἐλθὼν τὸ ἦπαρ αὐτοῦ κατέφαγεν, ἀλλ' ἠϋξάνετο τὸ ἦπαρ νυκτός. τέλος δὲ Ἡρακλῆς ἔλυσεν αὐτόν.

GREEK THROUGH READING

B. Freagair *ceann amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)

- (i) Bhí mac ag Proiméitéas darbh ainm Deucalion. Inis go hachomair scéal ar bith atá ar eolas agat faoi.
- (ii) Scríobh nóta gearr ar Héafaestas.

2.

[50]

A. Cuir Gaeilge ar: (40)

Τὰ Ὀλύμπια διὰ πεμπτῶν ἐτῶν ἐγένετο ἐν Ὀλυμπίᾳ τῆς Ἥλιδος· κεῖται δὲ ἡ πόλις ἥδε ἐπὶ τοῖς Ἀλφειοῦ ποταμοῦ ὄχθοις. ὁ δὲ χρόνος ἐν ᾧ ἐγίγνετο οὗτος ὁ ἀγὼν ἱερὸς ἦν, καὶ ἐκεχειρίαν ἦγον οἱ Ἕλληνες, ὥστε μὴ πολεμεῖν πρὸς ἀλλήλους. πέντε δ' ἡμέρας ἦθλον, τῶν δ' ἄθλων τὰ λαμπρότατα ἦν ταῦτα· δρόμος, δίαυλος (ἀνὰ καὶ κατὰ τὸ στάδιον), δολιχός (ἔτι μακρότερος τοῦ διαύλου), πάλη, πένταθλον (ἄλμα, ποδῶκειαν, δίσκον, ἄκοντα, πάλην), ἔτι δὲ καὶ πυγμή, καὶ ἵππος κέλῃς (ἐνὶ ἵππῳ καὶ ἵππεϊ ἄθλον), καὶ ἄρμα (δρόμος τεττάρων ἵππων μεθ' ἄρματος). τὸ δ' ἔπαθλον, στέφανος κοτίνου, τῷ δὲ νικήσαντι μέγα ἦν τὸ κλέος, ὡς Ὀλυμπιονίκη.

GREEK THROUGH READING

B. Freagair *ceann amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)

- (i) Roghnaigh *dhá ghné ar bith* de na sean-Chluichí Oilimpeacha a bhfuil meas agat orthu agus mínigh cén fáth a bhfuil meas agat orthu.
- (ii) Inis go hachomair scéal ar bith atá ar eolas agat ina dtaispeántar tábhacht na glóire do na sean-Ghréigigh.

(Fuadaíonn Plútón Peirseífiné agus tugann sé bia di le hithe)

Περσεφόνη δ' ἦν θυγάτηρ Δήμητρος. καὶ Πλούτων ἐφίλει τὴν Περσεφόνην, καλὴν οὖσαν. λαβῶν οὖν αὐτὴν ἤγαγεν εἰς τὸν ἑαυτοῦ οἶκον ὑπὸ τῆ γῆ. καὶ ἡ Δημήτηρ ἐζήτει αὐτὴν νυκτὸς καὶ ἡμέρας διὰ πάσης τῆς γῆς μέχρι ἔμαθε ποῦ ἐστίν.

τότε δ' ἤτησε τὸν Δία ἀναγκάζειν τὸν Πλούτωνα ἀποδοῦναι τὴν θυγατέρα. ἀλλ' ἐπεὶ ὁ Ζεὺς ἐκέλευσεν αὐτὸν τὴν Περσεφόνην πέμπειν πρὸς τὴν μητέρα, ὁ Πλούτων παρέσχεν αὐτῇ κόκκον ροιάς ἐσθίειν· οὕτω γὰρ οὐκ ἔμελλε μένειν μετὰ τῆς μητρὸς πολὺν χρόνον.

καὶ πρῶτον μὲν ἡ Περσεφόνη, οὐκ ἐθέλουσα ἐσθίειν, ἀνέβαινε φέρουσα τὸν κόκκον· τέλος δὲ πεινώσα ἐσθίει αὐτόν. διὰ δὲ τοῦτο δεῖ τὴν Περσεφόνην μένειν μετὰ τοῦ Πλούτωνος τὸ τρίτον μέρος ἐκάστου ἐνιαυτοῦ.

μέχρι: go dtí. ἀναγκάζω: cuirim iallach ar. ἀποδοῦναι: filleadh. κόκκος: síol.
ροιά: pomagránait. πεινώω: tá ocras orm. μέρος: cuid. ἐνιαυτός: bliain.

4. Léigh an sliocht seo a leanas agus ansin freagair sé cinn ar bith de na ceistanna ina dhiaidh: [80]

(Pósann Athamas bean chéile nua, Ino. Tá a pháistí ó phósadh eile roimhe sin i gcontúirt)

τῷ Ἀθάμαντι ἦν γυνή, ὀνόματι Νεφέλη· ἐκ δ' αὐτῆς εἶχε δύο παῖδας. τὴν δὲ Νεφέλην ἀπόπεμψας, ἔγημε τὴν Ἰνώ· ἡ γὰρ ἦν θυγάτηρ Κάδιου, βασιλέως Θηβῶν. δι' ὀλίγου οὖν ἐγένετο βασιλεὺς ὁ Ἀθάμας.

μισοῦσα δὲ τοὺς τῆς Νεφέλης παῖδας, ἡ Ἰνώ ἐκέλευσε τὰς τῶν Θηβῶν γυναῖκας τὸν πυρὸν φρύγειν· ἡ δὲ γῆ, τὸν πυρὸν δεχομένη, καρπὸν οὐ παρείχεν. ὁ οὖν Ἀθάμας, ἐθέλων μαθεῖν τί δεῖ ποιεῖν, ἀγγέλου εἰς Δελφοὺς ἐπεμψεν· ἡ δ' Ἰνώ ἔπεισεν αὐτούς, ἐκ Δελφῶν ἐπανελθόντας, λέγειν ὅτι δεῖ τὸν Ἀθάμαντα ἀποκτείνειν τοὺς παῖδας.

εὐθύς οὖν ὁ Ἀθάμας παρασκευάζετο ἀποκτείνειν αὐτούς. ἡ δὲ Νεφέλη ἔσωσε τοὺς παῖδας· παρ' Ἑρμοῦ γὰρ λαβούσα χρυσόμαλλον κριὸν, ἔπεμψε πρὸς αὐτούς· οἱ δὲ καθίζοντες ἐπὶ τούτῳ δι' οὐρανοῦ ἀπέφυγον.

γαμέω: rósaim. Κάδμος: Cadmus. μισέω: is fuath liom. πυρός: cruithneacht.
φρύγω: róstaim. καρπός: fómhar. παρασκευάζομαι: ullmhaím.
χρυσόμαλλος: le Lomra an Óir. κριός: reithe.

- (a) Cérbh í Nephele? Cé mhéad páiste a bhí aici?
- (b) Cén fáth ar phós Athamas Ino? Cad a rinneadh de go luath tar éis dó í a phósadh?
- (c) Cad a d'ordaigh Ino do mhná na Téibhe a dhéanamh, agus cén toradh a bhí air seo?
- (d) Cén fáth ar chuir Athamas teachtairí amach go dtí Deilfe? Cad a rinne Ino nuair a d'fhill siad?
- (e) Mínigh conas mar a sábháladh na páistí.
- (f) Tabhair an Chéad Phearsa, Uimhir Uatha, Aimsir Láithreach de *dhá cheann* de na briathra seo a leanas:
εἶχε, μαθεῖν, ἔπεισε.
- (g) Tabhair an Tuiseal Ginideach, Uimhir Uatha, de *dhá cheann* de na hainmfhocail seo a leanas:
γυνή, ἄγγελος, γῆ.
- (h) Is ó dhá fhocal Gréigise a thagann *anthropology*. Cad iad na focail sin, agus cad a chiallaíonn gach focal Gréigise?

5. Cuir Gréigis ar: [80]
- (a) Nuair a scaoil sé na daimh amach, shiúil an máistir go mall go dtí an teach. (16)
 - (b) Cén fáth nach raibh madra an fheirmeora ag tabhairt aire do na tréada? (16)
 - (c) Deir na teachtairí go bhfuil an drochrí ag druidim lenár gcathair. (16)
 - (d) A pháistí, brostaíge abhaile go tapa agus lorgaíge bhur máthair! (16)
 - (e) Is gá don sclábhaí an capall a threorú amach as an bpáirc. (16)
- tréada: τὰ μῆλα.

6. Freagair ceann *amháin* díobh seo a leanas: [30]
- (a) Scríobh faoin Éirí Amach Iónach. I do fhreagra ba chóir duit a lua cérbh iad na hÍónaigh, cén fáth ar éirigh siad amach agus cé ina gcoinne, cén toradh a bhí ar a n-éirí amach agus cérbh iad na hiarmhairtí don Ghréig.
 - (b) Scríobh faoi ghníomhréim Miltiades.

7. Freagair ceann *amháin* díobh seo a leanas: [30]
- (a) Ainmnigh *trí cinn ar bith* de na laochra nó na banlaochra seo a leanas:
 - (i) Mharaigh sé an Míonótár.
 - (ii) Rinne sé an Cioclóp a dhalladh.
 - (iii) D'éalaigh sí le Páras agus ba chúis le cogadh í.
 - (iv) Mharaigh sé an ghortain Medusa.
- Scríobh alt gearr ar *dhuine amháin* de na laochra nó de na banlaochra a d'ainmnigh tú.
- (b) Scríobh a bhfuil ar eolas agat faoi shaol na mban sa tSean-Ghréig.